

УДК 347.9

Шиян О.Ю.¹, Авраменко М.Д.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-111 НУ «Запорізька політехніка»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Цивільний процес України пройшов тривалий шлях розвитку та становлення, від судочинства княжої та козацької доби й Конституції Пилипа Орлика до запровадження трьох ланок судової системи та реформи судового процесу у 2017 р. (Закон України № 2147-VIII від 03.10.2017). Проте за період 2017-2024 рр. також відбулися значні,

можливо не такі фундаментальні, зміни в нормах цивільного судочинства, що відповідно було відображено у ЦПК України і які стосувалися аспектів, які можна виокремити у наступні групи та зазначити найбільш вагомні новели.

Зокрема, це реформи головних положень цивільного судочинства, відповідно до яких було здійснено значне доповнення підстав касаційного оскарження, розширено перелік ситуацій, в яких суд касаційної інстанції закриває касаційне провадження, додано винятки з випадків, коли справа підлягає передачі на розгляд Великої Палати Верховного Суду. Також було змінено норми з цифровізації судового процесу – було наведено визначення та особливості відмови від реєстрації та використання електронного кабінету особою, якщо це суперечить її релігійним переконанням; особи, які не зареєстрували електронний кабінет, хоча були зобов'язані це зробити підпадають під несприятливі наслідки. Реформи також торкнулися й справ про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, Кодекс було доповнено главою про розгляд судом справ про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх, та главою про розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.

Також під час розгляду історичного та закордонного досвіду й сучасних реформ 2017–2024 рр. виникли декілька пропозицій щодо реформування цивільного процесуального законодавства. З 2004 р. ЦПК України зазнав понад сто змін і процес реформування цієї сфери законодавства є стабільним та постійним, тому доцільним є видання нового ЦПК України, з розподілом норм не на розділи, а на книги, відповідно до закордонного досвіду.

Слід також звернути увагу і на ст. 14 ЦПК України, яка була доповнена положеннями про електронний кабінет ЄСІКС і відповідно до цих змін у 16 статтях було закріплено несприятливі наслідки у випадку не реєстрації цього кабінету особами, які зобов'язані це зробити відповідно до ч. 6 цієї статті. З метою уникнення повторюваності слід доповнити ЦПК України статтею 141 такого змісту:

«Стаття 141. Несприятливі наслідки не реєстрації електронного кабінету ЄСІКС

1. Суд, встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його:

1) у випадках, передбачених статтями 117, 153, 171, 183, 466 цього Кодексу, повертає заяву заявнику, про що постановляє ухвалу.

2) у випадку, передбаченого статтею 165 цього Кодексу, відмовляє по суті заяви, про що постановляє ухвалу.

3) у випадках, передбачених статтями 178, 191 цього Кодексу, за відсутності поважних причин невиконання такого обов'язку, має право вирішити спір за наявними матеріалами справи.

4) у випадку, передбачених статтями 185, 285, 357, 393, 427, 455, 484, 492 цього Кодексу, залишає заяву без руху, про що постановляє ухвалу, в якій зазначає про обов'язок такої особи зареєструвати електронний кабінет відповідно до статті 14 цього Кодексу».

Таким чином, Цивільний процес України має багатовікову історію розвитку та реформування, а наведені нещодавні реформи ЦПК України ще раз акцентують на прагненні українського народу до міжнародних та європейських стандартів у сфері вітчизняного законодавства.